Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle
liv@eduskunta.fi

ASIA: **HE 82/2017 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TIETOYHTEISKUNTAKAAREN MUUTTAMISESTA**

Sanoma Median Finland Oy ("Sanoma") esittää, että Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunta huomioisi alla olevan antaessaan lausunnon Hallituksen esityksestä tietoyhteiskuntakaaren muuttamiseksi ("Luonnos").

TIIVISTELMÄ

Valkiokunnan tulisi kannattaa:

1. radiomainonnan enimmäismäärää koskevan säännöksen kumoamista
2. ohjelmistoluvan epäämistä tai peruuttamista, mikäli toiminnanharjoittajaa on syytä epäillä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan
3. lievennystä vaatimukseen televisio-ohjelmiston eurooppalaisuusasteesta
4. televisio- ja radiontoiminnan valvontamaksujen keventämistä
5. HVM-yritysten toiminnan läpinäkyvyyden parantamista eriyttämisvelvoitteella

Valiokunnan tulisi vastustaa:

1. vaatimusta ns. vammaispalveluiden tuottamiselle pois lukien julkisin varoin rahoitettuja palveluita
2. ohjelmistoluvan epäämistä mikäli on "syytä epäillä" toimijan rikkovan rahapelien markkinointia koskevia säännöksiä tai kuvaohjelmalain säännöksiä

TIETOYHTEISKUNTAKAAREEN ESITETYT MUUTOKSET

Vammaispalvelut (211 §)

Luonnoksen mukaan tietyille yksityisille toimijoille halutaan asettaa taloudellisesti raskaita velvoitteita tarjota ns. vammaispalveluita. Tämä on merkittävä muutos nykytilaan nähden, sillä mainittu velvoite on tähän mennessä kohdistunut vain ns. yleisen edun kanaviin sekä Yleisradion kanaviin. Nyt velvoitetta ollaan laajentamassa kohdistumaan **useita yleisöryhmiä** palveleviin kanaviin. Käsitettä "useita yleisöryhmiä" ei ole yksilöitä, joka heikentää sääntelyn ennakoitavuutta sekä toimijoiden oikeusturvaa.

Epämääräiset käsitteet eivätkä toteuta perustuslain rajoituksille asetettua vaatimusta täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta.

Ehdotuksen mukainen merkittävä taloudellinen velvoite, joka kohdistuu vain osaan kaupallisia televisiotoimijoita, on puutteellisesti perusteltu ja käsityksemme mukaan perustuslain vastainen. Ehdotus puuttuu perustuslailla (739/1999) turvattuihin omaisuudensuojaan (15 §) ja elinkeinovapauteen (18 §). Ehdotukseen sisältyy merkittäviä ongelmia myös perustuslailla turvatun yhdenvertaisuuden (6 §) näkökulmasta.

Vammaispalvellut ovat osa yhteiskunnan ns. julkista palvelua riippumatta siitä millä kanavalle ne toteutetaan. Yhteiskunnan päättämät julkiset palvelut tulee täysimääräisesti korvata valtion varoista.

On erittäin epäoikeudenmukaista ja markkinoita vääristävää, että Yleisradion tuottamat vammaispalveluiden kustannukset katetaan verovaroin, mutta kaupallisten toimijoiden tulee rahoittaa ne osana toimintansa kuluja. Määräämällä velvoite vain muutamille toimijoille, asetetaan ne eriarvoiseen asemaan muihin kaupallisiin televisiotoimijoihin nähden. Tämä antaa jälkimmäisille perusteettoman kilpailuedun edellisten kustannuksella.

Ehdotus ei kohtele tasapuolisesti kaupallisia televisiotoimijoita ja se on puutteellisesti perusteltu. Perusteluissa käytetty termi "useita yleisöryhmiä palveleva ohjelmisto" ja "valtakunnallinen yleisohjelmisto" ovat käsitteinä epämääräiset, eivätkä toteuta perustuslain rajoituksille asetettua vaatimusta täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta.

Esityksessä ei mitenkään avata mitä tällaiset valtakunnalliset yleisohjelmistot ja useita yleisöryhmiä palvelevat ohjelmistot ovat. On selvää, että tämä ei kestä kriittistä tarkastelua, eikä vaatimus ole siten objektiivisesti perusteltu.

Vammaispalvelut eivät ole kustannuksiltaan tai palvelun tuottamisen kannalta vähäinen lisäys jo olemassa olevaan palveluun esteettömyyden turvaamiseksi. Kyseessä on huomattavan kallis kokonaan uusi palveluvelvoite, jonka tuottamiselle ei ole olemassa kaupallisia perusteita. Velvoite olisi täytettävä silloinkin, kun se tuottaisi toiminnan harjoittajalle tappiota.

Tietoyhteiskuntakaaren 221 §:ssä asetettu kustannuskatto, 1 % televisiotoiminnan harjoittajan liikevaihdosta, on myös toimimaton, sillä se ei kohdistu yksistään velvoitteen kohteeksi tulevaan televisiokanavaan, vaan sisarkanavien on tappiollisenkin tuloksen uhalla osallistuttava vammaispalveluiden rahoittamiseen. Vaikka vaatimus ei asetuksella kohdistuisi sisarkanaviin, olisi niiden siitä huolimatta osallistuttava vaatimuksen kohteena olevan kanavan kannattamattoman palvelun tuottamisen kustannuksien kattamiseen.

Myös kustannuskaton 1 % raja on suhteettoman korkea. Kaikissa tapauksissa se tulisi laskea kymmenenosaan nykyisestä ja kohdennettava vain palveluvelvoitteen kohteena olevan kanavan liikevaihtoon, mikäli kustannuksia ei täysimääräisesti katettaisi julkisin varoin.

Luonnoksessa esitetty velvoite on räikeässä ristiriidassa perustuslailla turvatun omaisuuden suojan ja elinkeinoharjoittamisen vapauden kanssa ja asettaa televisiotoimijat eriarvoiseen asemaan.

Sanoma esittää, että Luonnoksesta poistetaan asetuksen anto-oikeus vammaispalveluiden määräämisestä.

Ohjelmiston eurooppalaisuus (209 §)

Nykyinen eurooppalaisen ohjelmiston osuuden vaatimus on kohtuuton ja uhkaa syrjäyttää markkinoilta lain soveltamisalaan piirissä olevia kotimaisia erityisryhmiä ja –sisältöjä tarjoavia kanavia, joiden ei ole kohtuudella mahdollista täyttää vaatimuksia. Sen sijaan ulkomaille sijoittautuneet kanavat, jotka eivät ole soveltamisalan piirissä saavat toimia vapaasti, usein alkuperämaan paikallisen väljemmän sääntelyn mukaisesti. Vaatimus syrjii selvästi kotimaisia televisiotoimijoita. Tämä vääristää markkinoita ja antaa ei-paikallisille televisiotoimijoille perusteettoman kilpailuedun.

Sanoma esittää, että luonnosta muutetaan siten, että vaatimuksen kohteena olevien televisiokanavien eurooppalaisen ohjelmiston osuutta olisi toimijan oman valinnan mukaan mahdollista mitata joko lähetystunneista tai ohjelmistopanostuksista. Vaatimusta ei tulisi lainkaan soveltaa kohdennettuja sisältöjä tarjoaviin teemakanaviin.

Toimiluvan epääminen tai peruuttaminen (25, 28 § sekä 32 §)

Sanoma kannattaa lähtökohtaisesti, että kaikkiin samoilla markkinoilla toimiviin toimijoihin kohdistuu yhdenmukainen sääntely. Luonnoksen 28 § esitetty menettely on kuitenkin luonteeltaan ennakkosensuuria vastaava ja se on siten ristiriidassa yleisten sanavapausperiaatteiden kanssa.

Sen sijaan ohjelmistolupa televisio- tai radiotoimintaan tulisi voida olla myöntämättä tai perua jo myönnetty lupa, mikäli kanavan ohjelmatoiminta on selvästi yhteiskunnan yleisen edun vastaista.

Sanoma kannattaa, että lakiin sisällytetään säännös ohjelmistoluvan epäämistä tai peruuttamista, mikäli toiminnanharjoittajaa on syytä epäillä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

Tämä alhaisempi kynnys puuttua kansankiihottamista vastaan tulisi sisällyttää myös luonnoksen 32 §:ään.

Sanoma esittää, että Luonnoksen 25 §, 28 § sekä 32 § muutetaan siten, että toimilupaa ei voida peruttaa ennakolta tapauksissa, jossa olisi syytä epäillä toiminnanharjoittajan rikkovan arpajaislakia tai kuvaohjelmalakia.

Valvontamaksu

Se, että valvonnankohteen olevilta peritään maksua valvotuksi tulemiseksi, tekee valvovasta viranomaisesta liikelaitoksen omaisen toimijan. Tämä tukee epätarkoituksenmukaista valvontaa ja heikentää tehokkuuden tavoittelemista.

Esitetty muutos valvontamaksuun olisi televisiotoiminnan osalta vain 2.000 euroa vuodessa kaupallista televisiokanavaa kohden. Muutos on merkittävyydeltään lähinnä kosmeettinen.

Sanoma esittää, että valvontamaksut poistetaan kokonaisuudessaan kaupallisilta televisio- ja radiotoimijoilta.

Helsingissä 7. marraskuuta 2017

Sanoma Media Finland Oy

Marcus Wiklund
Johtaja, yhteiskuntasuhteet